

מולין יקירין וחידישים נפלאים מלוכט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה-תא חז-תא

חזתא דאורייתא יסוד חדש ונפלא על הפרשה

אמונה לשון המשכה

בתמימות פדרכו הטוב מאז ומקדם, אך בדבר זה היה ירא להאמין באמונה שלמה בכל לבבו, כי אולי יהיה הוא הגורם להבאת המבול, הינו על ידי שלמות אמונתו ימשך בנדאי מזה הבאת המבול, ולא היה יודע איך לתן עצות בנפשו מה לעשות. וזהו שפרש רש"י ז"ל נח מקטני אמונה היה מאמין ואינו מאמין. רוצה לומר, באמת היה מאמין, רק שיירא להאמין בשלמות שיה' יתברך יביא את המבול, כי אולי יהיה הוא הגורם לזה וכן נקשר לעיל שהאמונה בכהן להביא את הדבר. ועל פן לא נכנס לתבה עד שדחקוהו המים.

אמונה היא הצנור שממשיך את השפע

והרה"ק רבי יצחק מראדוויל ע"ה מביא מאמר זה בספרו **אור יצחק** (נח ד"ה ויבוא נח) בשם אביו **המגיד מזלאתשוב ע"ה**, והוסיף בדבריו שאמר, אמונה הוא הצנור, האדם כמו שהוא מאמין כך יכול להמשיך אליו כל הטובות וכל הברכות מן המקור, וכמו שאמרנו (תנא"ר כה) שלא נגאלו ישראל אלא בשביל אמונה. והוא דבר עמק.

חסידים מספרים שכאשר נשבו רוחות מלחמות חזקות קדם מלחמת העולם השנייה, היה האדמו"ר בעל האמרי אמת מגור ע"ה רגוע ושלו, אמנם נשמעו מפיו בטויים נוראים, אך כלפי חוץ לא נראתה עננה כלשהי על פניו. ומשקה, הסיקו החסידים כי לא תבוא מלחמה, ואף הם נשארו בשלומם.

לעמדתם, חתנו של הרבי שהיה אף אחינו, **הרה"ק רבי יצחק מאיר אלטר הי"ד**, היה אפוף חששות פחדים, והסתובב מפקד מאוד. שאולוהו, הלא הרבי אינו דואג. ענה להם רבי יצחק מאיר, בהראותו את דברי **האזהב ישראל ע"ה** שאמונה הוא מלשון המשכה, ולכן נח שלא רצה להמשיך באמונתו את גזרת המבול היה מאמין ואינו מאמין, כי הצדיק פאשר אינו משלים עם הגזרה יכול למנעה. המשיך ואמר רבי יצחק מאיר, אף הרבי מטעם זה איננו חפץ להאמין במה שעומד לקרות, כדי שלא יקדם את פני הגזרה חלילה וחס.

מזלאתשוב ע"ה, דהנה תבת אמונה יש לה שני פרושים, אחד כפשוטו, האמנת הדבר שבנדאי יהיה כך. והשני הוא מלשון הפסוק (אסתר ב ז) 'ויהי אמן את הדסה', והוא לשון המשכה וגדול, כי באמונה יש כח גדול שעל ידי אמונתו ימשך הדבר הזה ממקורו ויבוא. הינו על ידי שהוא מאמין בה' יתברך ובטוח בו באמונה שלמה על שום איזה דבר, אז נמשך הדבר ההוא וביא בשלמות.

והנה נח הצדיק בנדאי האמין בשלמות בכל אשר דבר אליו ה' יתברך בכל לבבו ובכל נפשו

נח לא רצה להאמין שיבוא המבול כדי שלא יגרם באמונתו שיתקיים הדבר

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו אל התבה מפני מי המבול (י ט). פרש רש"י, אף נח מקטני אמונה היה, מאמין ואינו מאמין שיבא המבול ולא נכנס לתבה עד שדחקוהו המים. עד כאן.

והלא פלא גדול לחשד את נח הצדיק שהיה מקטני אמונה בה' יתברך חלילה. אלא כתב **האזהב ישראל ע"ה** (נח ד"ה ויבוא, ובספרו תורת אמת נח ד"ה בשם הרב) בשם רבו **המגיד רבי מיכל**

מילתא דפריאה

אכילה לצורך קיום הנשמה

לשבע נפשו' ולא לשבע גופו, אלא כדי שתהיה לנפשו קיום בשביל הנשמה שבו, ועקר השבע לנפשו היא מהברכה, אשר על פן מתקנים בו 'אוכל קמעא ומתברך במעיו' (תו"כ בחוקותי א ז).

ואכן מובא בשם **הרה"ק רבי פינחס מקוריץ ע"ה** כי כל אכילה מתחלקת לכמה חלקים ואינה רק לגוף בלבד, וכך אמר, בשלחן יש שלשה בחינות, נפש רוח ונשמה, נפש היא האכילה, רוח הוא הזמירות, נשמה היא התורה. שהמתקדש באכילתו ומבין כי בכל אכילה יש חלקים המיעדים לנשמה ולרוחניות הרי שהוא אוכל למטרה זו ונמצא שבע מהרוחניות שבמאכל.

וכדבר הזה מצינו על מה שאמרנו בגמרא (שבת קנב). עד ארבעין שנים מיכלא מעלי, מכאן ואילך משתי מעלי. ובאר

כשאוכל כדי לברך שבע גם באכילה מועטת וכל שביעתו היא מהקדשה

ואתה חח לה מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליה והיה לה ולהם לאכלה (ו כא). פאשר האדם אוכל בשביל הברכה, כדי שהברכה תגלה את חיותו ה' שבדבר המאכל, נמצא כי מתקנים בו 'ותורתך בתוך מעי', שהוא שבע מהתורה והקדשה ודי לו באכילה מועטת, כמו שפרש **האור החיים הקדוש** (ויקרא יח ב) את הפסוק (תהלים מ ט) 'ותורתך בתוך מעי', פרוש, לרב חשק עבודת הקדש, עד שמרגיש בלמדו תורת ה' פאלו אוכל וממלא בני מעיו ממזון טבעי, עד כאן לשון קדשו.

כי פאשר אכילתו היא רוחנית נזון בזה בבחינת 'לא על הלחם לבדו יחיה האדם' כי על כל מוצא פי ה' יהיה האדם' (דברים א ח) כמו שנאמר (משלי יג כה) 'צדיק אוכל

המשך בעמוד הבא

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

יגיעה והתאמצות במצוות ה'

מצוה גוררת מצוה

ויקח שם ויפת את השמלה וישמיו על שכם שניהם וילכו אחרנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם אחרנית וערות אביהם לא ראו (ט כג). דרשו חז"ל (ב"ר לו ו'): 'ויקח שם ויפת את השמלה', אמר רבי יוחנן שם התחיל במצוה תחלה ובא ויפת ונשמע לו, לפיכך זכה שם לטלית וכו'. ובספרים הקדושים הרבו להאיר עינינו ששם האדם מקים מצוה כראוי מתעורר בקרב רצון ותשוקה לקיים מצוה נוספת, כמאמר חז"ל (אבות פ"ד מ"ב) 'מצוה גוררת מצוה', 'גוררת' לשון תאבון, שמצוה אחת מעוררת באדם חשק לקיים מצוה נוספת, וכמו שהוסיפו לומר שם 'ששכר מצוה מצוה', ואם אינו מרגיש חשק והתעוררות להוסיף ולקיים עוד מצוות פשוט במעשיו שמא לא קיים את המצוה הראשונה כדבעי.

חלקי המצוה מסייעים זה לזה לבוא לידי גמר

מצוה גוררת מצוה אינו רק בשתי מצוות נפרדות, רק בכל מצוה ומצוה על סף חלקיה, מחשבה דבור ומעשה, אף בהם כל חלק גורר את החלק השני שאף הוא יעשה בשלמות כראוי, שכל תרי"ג מצוות אין מגיעים לכדי שלמות אם לא שיתקיימו גם במחשבה וגם

ועל פי זה יש לבאר גם דברי חז"ל (שבת קד.) 'הבא לטהר מסייעין אותו', שהמלאכים שנבראו מכח מחשבותיו הם המסייעים בידו להוציא מחשבתו הטובה אל הפעל. וכן מה שאמרו חז"ל (ירושלמי פסחים פ"י ה"ה) המתחיל במצוה אומרים לו גמור, היינו שהמלאכים הטובים שנבראו מחמת רצונו הטוב, הם הנותנים לו כח להמשיך במצוה ואומרים לו 'גמור'.

כפי רבוי מחשבות טובות כן זוכה לסייע מהמלאכים

כשבא האדם לקיים מצוה בפעל יש הרבה הפרעות מצד היצר הרע, שמכביד על האדם ומונע ממנו להשלים את רצונו הטוב, אבל לחשב מחשבה טובה אין כח ליצר הרע להפריע, כי אין היצר הרע מפיר במחשבות האדם, וכיון שזמן המחשבה הטובה נברא מלאך טוב, נמצא שכלל שמרבה לחשב מחשבות טובות וטהורות כך זוכה לברא מלאך טוב שלם וחזק מאד, ומלאך זה מסייע בידי האדם להוציא לפעל את מחשבתו הטובה שמכחה נברא. כך יבארו דברי חז"ל (קידושין מ.) 'מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה', שעל ידי המלאך הנברא מן המחשבה הטובה בא המעשה הטוב לכלל צורף והשלמה.

בדבור וגם במעשה, ואם חסר בתורת האדם ומצותיו באחד מדברים הללו עדן לא השלים עבודתו.

וזהו הרמז בפסוק (דברים ל ד) 'כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו' שהם שלשת הדברים האמורים 'בפיך' - דבור, 'בלבבך' - מחשבה, 'לעשותו' - מעשה. וראשי תבות 'בפיך' ו'בלבבך' ו'לעשותו' הם אותיות ב"ל, שהם רמזים לכל התורה כלה, שכן התורה מתחילה באות ב"ת 'בראשית', ואמצע אותיות התורה היא אות ו"ו של 'והחן' (ויקרא יא מב), ומסתיימת באות ל"מ 'לשרא', והוא רמז שמחשבה ודבור ומעשה הם התחלה אמצע וסיום התורה כלה, ובהם תלוי שלמות קיום תרי"ג מצוות התורה מתחלה ועד סוף, בשלשת הבחינות מחשבה ודבור ומעשה בשלמות.

כח המלאך הנברא ממחשבתו הטובה מסייע לגמור המעשה

ואיתא בגמרא (מכות י.) בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכים אותו. ופרש המהרש"א שאין הפננה שהקדוש ברוך הוא מוליך אותו, שכן לא נאמר 'מוליך אותו', אלא 'מוליכים' לשון רבים, והפרוש הוא שמרצונותיו ומחשבותיו של האדם נבראים מלאכים, ומלאכים אלו מסייעים בידיו להוציא את רצונותיו אל הפעל.

המשך מעמוד קודם

אלקים, כאיש אכל ושתה, כמאמר הכתוב 'ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו', ופרשו חז"ל כי על ידי מחזה שדי נהנו והרגישו הבריאות והשבע כאיש אכל ושתה.

בתבת נח היי אוכלים מעט ומתברך במעיהם

כך היה אצל נח שאמר לו הקדוש ברוך הוא (ו כא) 'ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליך', והקשו המפרשים בשם הגר"א ע"ה, מדוע אמר 'מכל מאכל אשר יאכל', לכאורה היה לו לומר 'קח לך מכל מאכל', ומה היא התוספת שאמר הכתוב 'אשר יאכל'. ועוד הקשו בשמו, היאך היה אפשר להכניס לתבה כל כך הרבה אכל מכל המינים, שייספיקו לשנה שלמה לנח ולבניו ולכל בהמות והחיות אשר אתם בתבה.

ותרץ הגר"א (קול אליהו פר' נח אות ט), על פי דברי הגמרא (יומא פ.) שדרש רבי אבהו 'אשר יאכל' הפננה אכל הנאכל בבת אחת, ואיזה זה ביצת תרנגולת. רואים מזה שתבת 'יאכל' מורה על שעור אכילה שהוא כשעור כביצה. וזה פננת הכתוב 'שה' 'תברך צוה את נח שיקין 'מכל מאכל אשר יאכל', הינו שעור כביצה בלבד לכלם, לאדם לבהמה ולחיה, אלא 'שה' 'תברך נתן הברכה בשעור מצמצם זה שיהיה מתברך במעיהם ומשביע אותם. וכן מצינו באלהיו הנביא שכתוב בו (מלכים א' יט ח) 'ויקם ויאכל וישתה וילך בנח האכילה ההיא ארבעים יום וארבעים לילה עד הר האלקים חרב'.

הגר"א שאכילה ושתיה האמורים כאן הוא כמו שכתוב (משלי ט ה) 'לכו לחמו בלחמי ושתו בנין מסכתי', 'לחמי' הם הלכות ודרושי תורה, וזין הוא אגדות אשר שמה גנוזין כל הסודות. ובדרך זו מבאר הגמרא שעד גיל ארבעים שנה הלמוד הטוב הוא בגולות התורה הרמוזים באכילת לחם, מפאן ואילך השתיה היא הטובה ביותר והם אגדות התורה אשר בהם גנוזו כל הסודות כמו שאמרו (עירובין סה.) 'כנסו נין יצא סוד'. הרי לנו שוב כי האכילה והשתיה מנתבים לשביעת הנפש, ועל כן אוכל קמעא ומתברך במעיו שפיון שאוכל לשם פנימיות הדבר די לו בכזית וכביצה.

עוד מצינו זאת אצל אצילי בני ישראל שכתוב בהם (שמות כד יא) 'ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו', ופרש רש"י (ברכות יז. ד"ה ויאכלו) 'שבעו מזיו השכינה פאלו אכלו ושתו', וכך יהיה לעתיד בשלמות כמו שאמרו בגמרא שמתן שכתם של הצדיקים שהם 'יושבים ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. ומזה למדו למצות ענג שבת כמו שכתב בבאר מים חיים (בראשית ב ג) על יום השבת שצריך להיות יום מנוחה ותענוג ולא יעשה בו שום עשייה קלה, למען ימצאו הפל מוכן בשבת להתענג על ה' אלקיהם בשמחה ותענוג ונחת מרב כל בנפש ובגוף, כאשר יהיה התענוג אם ירצה ה' ליום שכלו שבת באלף השביעי בנפש ובגוף. אף שעולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה (ברכות יז.), אמנם ישיגו השביעה והבריאות ממחזה

מילין יקירין

מאמרי קודש ודברי חכמה וחזק
בענייני עבודת ה' והליכות חיים,
מסודרים על סדר יום השבת

שער מתנה טובה

שִׁכַּר הַשִּׁבְתָּ גַם לֵאל שְׁעוֹשֶׁה דָּבָר קִבְלַת שִׁכָּר עַל שְׁמִירַת שִׁבְתָּ בְּשֶׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה כַּעֲשִׂיָה בְּקוֹם וַעֲשֶׂה

בְּטַעַם הַדָּבָר שֶׁקָּרָא ה' תִּבְרָךְ לַשִּׁבְתָּ 'מִתְּנָה
טוֹבָה', הַתְּבָאָר וּפְרוּשִׁים רַבִּים אֲשֶׁר קָלָם
טְמוּנִים בְּעֵמֶק כְּהִנּוּי שִׁנְקֵרֶאת הַשִּׁבְתָּ 'מִתְּנָה
טוֹבָה'.

בְּפִשְׁטוּת יֵשׁ לומר, כִּי הִנֵּה מִיָּחָד יוֹם הַשִּׁבְתָּ
שֶׁמִּקִּיף אֶת כָּל מַעֲשֵׂי הָאָדָם בְּמִשְׁפָּה כָּל הַיּוֹם,
וּבְכָל רֵגַע וְרֵגַע יֵשׁ לְאָדָם אֶת הַהִזְדַּמְנוּת
לְקֹדֶשׁ אֶת עֲצָמוֹ וְלַעֲשׂוֹת אֶת כָּל מַעֲשָׂיו
בְּדֶרֶךְ הַמִּתְנָת וְלֹא בְּדֶרֶךְ הָאִסּוּרָה, וְכָל אַרְחוֹת
הַיְהוּדִי שׁוֹנִים הֵם בְּיוֹם הַשִּׁבְתָּ מִכִּפְּי רִגְלֹתוֹ
בִּימֹות הַשְּׁבוּעָה, נִמְצָא שֶׁבְּכָל שָׁעָה וְשָׁעָה הוּא
מִתְגַּבֵּר עַל עֲצָמוֹ שֶׁלֹּא לִלְכַּת אַחֵר יֵצֵאוּ אֵלָּא
לַעֲשׂוֹת הַכָּל כְּפִי שֶׁהַתּוֹרָה מוֹרָה לוֹ.

וּבִזְוָה זֹכֶרָה לְמָה שֶׁאִמְרוּ חַז"ל (קִדּוּשִׁין 10ט): יֵשֵׁב
וְלֹא עֹבֵר עֲבָרָה נֹתֵנִים לוֹ שִׁכָּר כְּעוֹשֶׂה מִצְוָה,
וּמִבְּאֵר שֶׁסֶּם דִּהְיִינוּ כְּגוֹן שֶׁבֹא דָבָר עֲבָרָה לִידוֹ
וְנִצּוֹל הַיְמִנָה, וְהָרִי בְּיוֹם הַשִּׁבְתָּ בְּכָל רֵגַע מוֹנֵעַ
הָאָדָם עֲצָמוֹ מִלְּהַתְנַהֵּג כְּדָרְכּוֹ בַּחֵל וְלַעֲשׂוֹת
הַכָּל בְּאִפְסָן הַמִּתְנָת בְּשִׁבְתָּ, וְנִמְצָא שֶׁבְּכָל רֵגַע
וְרֵגַע הוּא כְּעוֹשֶׂה מִצְוָה בְּפָנָי עֲצָמָה. וְעַל פִּי
זֶה הַסְּבִיר **בְּאוֹר הַחַיִּים הַקְּדוֹשׁ** אֶת הַפְּסוּקָה
(שְׁמוֹת 15ט) 'לַעֲשׂוֹת אֶת הַשִּׁבְתָּ', וְלִכְאוּרָה עֵקֶר
מִצְוֹת הַשִּׁבְתָּ הִיא לְהִמָּנַע מִן הַעֲשִׂיָה, וּמִהוּ
שֶׁאִמְרוּ 'לַעֲשׂוֹת אֶת הַשִּׁבְתָּ'. אֵלָּא בְּכָל רֵגַע
שֶׁמוֹנֵעַ עֲצָמוֹ מִן הַעֲשִׂיָה נִחָשֵׁב כְּעוֹשֶׂה מִצְוָה,
לְפִיכֵן נֶאֱמַר 'לַעֲשׂוֹת אֶת הַשִּׁבְתָּ' בַּעֲשִׂיָה שִׁישׁ
בָּהּ מִמֶּשׁ.

שְׁתִּים זֹו שְׁמַעְתִּי - זְכוֹר וְשִׁמּוֹר

עַל דֶּרֶךְ דְּבָרָיו דָּרַשׁ מַהְר"ם אִישׁ ע"ה עַל
הַפְּסוּקִים בְּתַהֲלִים (סב יב-יג) 'אֲחַת דְּבָר אֱלֹהִים
שְׁתִּים זֹו שְׁמַעְתִּי, כִּי עֹז לֵאלֹהִים, וְלֹא ה' חֶסֶד,
כִּי אֶתָּה תִשְׁלַם לֵאשִׁי כְּמַעֲשֵׂהוּ, וְהִבֵּיא רִשְׁי'
דְּרִשְׁתָּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (מְכִילֵת פ' יתרו מ"ט בַּחֲדוּשׁ ז)
דִּקְאִי עַל זְכוֹר וְשִׁמּוֹר אֲשֶׁר בְּדָבָר אֶחָד נֶאֱמָרוּ,
וְזֵהוּ שֶׁאִמְרוּ 'אֲחַת דְּבָר אֱלֹהִים' אֵךְ 'שְׁתִּים
זֹו שְׁמַעְתִּי', 'כִּי עֹז לֵאלֹהִים', שֶׁאִין הִפֵּה יָכוֹל
לְדַבֵּר וְאִין הָאֵזֶן יָכוֹלָה לְשַׁמֵּעַ וְרַק הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא יָכוֹל לומר בְּדָבָר אֶחָד. וְיֵשׁ לְהוֹסִיף
וּלְצַיֵּן שֶׁמִּרְמֵז הַדָּבָר בְּמָה שֶׁאִמְרוּ 'שְׁתִּים זֹו
שְׁמַעְתִּי', ז"ו רִאשִׁי תַּבּוּת זְכוֹר וְשִׁמּוֹר. אֵךְ יֵשׁ
לְהִבִּין מִהִי הַשְּׂכִיחַת לְפָסוּק שֶׁנִּסְמָךְ אַחֵר זֶה
'וְלֹא ה' חֶסֶד, כִּי אֶתָּה תִשְׁלַם לֵאשִׁי כְּמַעֲשֵׂהוּ'.

בְּכַדִּי לְבָאָר הַעֲנֵן מוֹסִיף עוֹד לְבָרָה, הָרִי
כָּל הַנִּסְסִים וְהַנִּפְלְאוֹת אֲשֶׁר עָשָׂה הֵשֵׁם תִּבְרָךְ
עִמָּנוּ הַכָּל הָיָה לְצַרְךָ, הַנִּסְסִים שֶׁל יִצְיָאָה
מִצְרַיִם וּקְרִיעַת יָם סוּף הֵיוּ עֹבֵר כָּלִל יִשְׂרָאֵל,
וְכֵן מַעֲמַד הַר סִינַי הָיָה לְלַמֵּד תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל,

חַז"ל (פְּסָחִים 10). עַל הַמִּקְרָא (שְׁמוֹת כ ח) 'זְכוֹר
אֶת יוֹם הַשִּׁבְתָּ לְקֹדֶשׁ, וְהִינּוּ שִׁישׁ לְקֹדֶשׁ אֶת
יוֹם הַשִּׁבְתָּ בְּכִנְיָסְתוֹ וּבִיצִיָּאתוֹ עַל הֵינָן. וְעֵקֶר
הַקְּדוּשָׁה הוּא בְּפָה מִמֶּשׁ, שֶׁצָּרִיךְ לומר אֶת
הַקְּדוּשָׁה בְּשִׁנּוֹן וּבְחִתּוֹךְ הַדָּבָר, הֵן בְּכִנְיָסְתוֹ וְהֵן
בִּיצִיָּאתוֹ בְּהִבְדָּלָה.

וְזֵהוּ 'אַלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צָוָה ה' לַעֲשׂוֹת
אִתָּם, שִׁשֶּׁת יָמִים' וְגו', מִהֵם הַדְּבָרִים שֶׁצָּוָה
ה' 'לַעֲשׂוֹת אִתָּם', דִּהְיִינוּ בְּקוֹם וַעֲשֶׂה דְּוָקָא, הֵם
רַק 'אַלֶּה הַדְּבָרִים', כְּלוּמָר הַדְּבָרִים שֶׁנִּצְטְוּנוּ
לומר הַקְּדוּשָׁה בְּשִׁבְתָּ דְּבָרָה, זֹוהִי מִצְוֹת הַעֲשֶׂה
הַיְחִידָה שֶׁל שִׁבְתָּ.

בְּשִׁבְתָּ אֵין מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת כִּי הִיא מַעֲשֵׂי עוֹלָם הַבָּא

וְשֶׁאִלְתִּי פַעַם אֶת מוֹרֵר אֲבִי ע"ה, מְדוּעַ אֵכֵן
אֵין בְּשִׁבְתָּ מִצְוֹת עֲשֶׂה מִיָּחָד בְּמַעֲשֶׂה מְלַבֵּד
הַמִּצְוָה שֶׁבְּדָבָר וְכִמוֹ בְּיָמִים טוֹבִים שִׁישׁ
בָּהֶם מִצְוֹת עֲשֶׂה מִיָּחָד כְּמוֹ הַיְשִׁיבָה בְּסִכָּה
אוּ נְטִילַת לֹולֵב וְאִכְלִית מִצָּה, וּמִתְשׁוּבָתוֹ
אֲשֶׁר הִשְׁיֵב לִי נוֹכַח לְלַמֵּד עַל הַשְּׁגוּתֵיהֶם שֶׁל
צִדִּיקִים בְּקִדְשַׁת הַשִּׁבְתָּ, וְכֵה עֲנָה לִי: שִׁבְתָּ
הִיא מַעֲשֵׂי עוֹלָם הַבָּא, וְהָרִי בְּעוֹלָם הַבָּא אֵין
מִצְוֹת, וְלִכֵּן הַשִּׁבְתָּ שֶׁהִיא מַעֲשֵׂי עוֹלָם הַבָּא
אֵף הִיא אֵין בָּהּ מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת. וְהִי זֶה
בְּבִחִינָה שֶׁבָּאָרוֹ צִדִּיקִים בְּלִשׁוֹן הַמִּשְׁנָה 'הוּא
הָיָה אוֹמֵר', שֶׁאֵת עֲצָמוֹ הָיָה מְבִיא בְּאִמְרָתוֹ,
דִּהְיִינוּ מִה שֶׁהָיָה הוּא עֲצָמוֹ וּבְמִדְרָגָה שֶׁנִּמְצָא
בָּהּ אוֹתָהּ הָיָה אוֹמֵר לְאַחֲרִים, וְכֵן אֵכֵן הָיָה
אֲצֵל מוֹרֵר אֲבִי ע"ה, כִּי הַשִּׁבְתָּ הִיְתָה עֹבֵרוֹ
מִמֶּשׁ מַעֲשֵׂי עוֹלָם הַבָּא, וְכִשֶּׁם שֶׁבָּאוֹתוֹ עוֹלָם
אֵין מִצְוֹת מַעֲשִׂיּוֹת, כֵּן הִרְגִּישׁ וְחָשׂ אֵף בְּשִׁבְתָּ
בְּהֵאֵי עֲלָמָא.

מִתְּנָה שְׂאִינָה תְּלוּיָה בְּמַעֲשִׂינוּ

בְּאוֹר נוֹסֵף מְדוּעַ נִקְרָאת הַשִּׁבְתָּ 'מִתְּנָה טוֹבָה'

עוֹד הַתְּבָאָר בְּטַעַם שִׁנְקֵרֶאת הַשִּׁבְתָּ 'מִתְּנָה
טוֹבָה' עַל פִּי הַמוֹבָא בְּזֵהר (פ'ר' אִמּוֹר 14) וּבְכַתְבִּי
הָאֶרֶץ הַקְּדוֹשׁ ע"ה (פ'רִי עֵץ חַיִּים שַׁעַר מִקְרָא קוֹדֶשׁ
פ"א), כִּי הַהִבְדָּל שִׁישׁ בֵּין שִׁבְתָּ לְמוֹעֲדִים
וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁבְּעוֹד בְּיוֹם טוֹב כָּל הַהֲקָאוֹת
הַמִּתְעוֹרְרִים מִשְׁמִים לְהַשְׁפִּיעַ שִׁפְעַת לְעוֹלָם
תְּלוּיִים הֵם בְּעֹבְדוֹתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הַשִּׁבְתָּ
וְהַהֲקָאוֹת שֶׁמִּשְׁפָּעִים בָּהּ קִנְיָנִים וְנִמְצָאִים
לֵאלֹא קִשֵּׁר לַעֲבֹדֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. הַדְּבָרִים נִרְמְזוּ
בְּדָבָרֵי הַגִּמְרָא (פְּסָחִים 101) כִּי הַשִּׁבְתָּ כִּינּוּ שֶׁהִיא
קְבִיעָא וְקִינָא, לִכֵּן בֵּין בְּתַפְלָה וּבֵין בְּקֹדֶשׁ
חוֹתָמִים 'מְקֹדֶשׁ הַשִּׁבְתָּ'. אֵךְ יוֹם טוֹב, שֶׁיִּשְׂרָאֵל
הֵם שְׁקוּבָעִים אוֹתוֹ, שֶׁכֵּן הַחֲגִים תְּלוּיִים
בְּקִבְיעַת בֵּית הַדִּין לְקֹדֶשׁ חֲדָשִׁים וְלַעֲבֹר שָׁנִים,
לִכֵּן חוֹתָמִים 'מְקֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל וְהַזְמָנִים' - יִשְׂרָאֵל
דְּקֹדֶשְׁיָהוּ לְזִמְנִים

אִמְנֵם מִה שֶׁנֶּאֱמָרוּ זְכוֹר וְשִׁמּוֹר בְּדָבָר אֶחָד
שֶׁהִרְאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִה שֶׁאִין הִכְלַת
בְּכָדִי בְּשׁוֹר וְגַם לַעֲשׂוֹת, אִיזָה תוֹעֵלַת יֵשׁ בִּזְוָה
הַנֶּסֶם שֶׁהִרְאָה ה' תִּבְרָךְ שֶׁהוּא כָּל יָכוֹל.

דָּבָר אֶחָד לְלַמְדָנוּ שֶׁשִׁכָּר שִׁמּוֹר כְּשִׁכָּר זְכוֹר

תְּשׁוּבָה לְדָבָר, שֶׁכָּבָר אִמְרוּ חַז"ל 'אִמְרוּ לוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשֶּׁה מִתְּנָה טוֹבָה יֵשׁ
לִי בְּבֵית גִּנְזִי וְשִׁבְתָּ שְׁמָה', וְהַטַּעַם שֶׁקָּרָא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַשִּׁבְתָּ 'מִתְּנָה טוֹבָה', כִּי
בְּכָל הַקִּנְיָנִים שֶׁהָאָדָם רוֹצֵה לְקַנּוֹת, הֵן קִנְיָנִים
הַגִּשְׁמִיִּים וְהֵן קִנְיָנִים הָרוּחָנִיִּים, בְּכָלֶם צָרִיךְ
לְהִתְנַגֵּעַ וְלַעֲשׂוֹת הַשְּׁתַּדְּלוּת לְקַנּוֹתָם, כְּמוֹ
שֶׁאִמְרוּ בְּגִמְרָא (מְגִלָּה 1) לֹא יִגְעִתִּי וּמִצְאָתִי
אֵל תִּצְמָן, זֹולַת בְּשִׁבְתָּ הַשִּׁבְתָּ שֶׁאִין הָאָדָם
עוֹשֶׂה דָּבָר וּבְכָל זֹאת מְקַבֵּל שִׁכָּר עַל זֹה, וְזֹו
הַמִּתְנָה טוֹבָה, שֶׁעַל אֵף שֶׁאִינוּ עוֹשֶׂה שׁוּם דָּבָר
הוּא מְקַבֵּל שִׁכָּר.

וּבִזְוָה יִבְאָר לְמָה נֶאֱמָרוּ זְכוֹר וְשִׁמּוֹר בְּדָבָר
אֶחָד, לְהוֹרוֹת עַל עֲנֵן זֶה, שֶׁהָרִי זְכוֹר הִיא מִצְוֹת
עֲשֶׂה, כְּמִאֲמָרָם ז"ל (פְּסָחִים 10) 'זְכָרוּהוּ עַל הֵינָן',
וְהִיא הַכּוֹלֵלֶת אֶת הַמִּצְוֹת הַמַּעֲשִׂיּוֹת שֶׁל שִׁבְתָּ
קֹדֶשׁ, וְשִׁמּוֹר הִיא מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, דִּהְיִינוּ
לְשִׁמּוֹר עֲצָמוֹ מִמַּעֲשִׂי כָּל מַלְאָכָה. וְלִכְאוּרָה
מִן הַנִּרְאָה, עַל הַחֶלֶק שֶׁל 'זְכוֹר' שִׁישׁ בָּהּ קוֹם
וַעֲשֶׂה יִקְבֵּל יוֹתֵר שִׁכָּר מֵאֲשֶׁר עַל הַחֶלֶק שֶׁל
'שִׁמּוֹר' שֶׁהוּא רַק יוֹשֵׁב וְאִינוּ עוֹשֶׂה שׁוּם דָּבָר.
מִפְּנֵי כֵן נֶאֱמָרוּ זְכוֹר וְשִׁמּוֹר בְּדָבָר אֶחָד,
שֶׁהוּרָה לָנוּ ה' תִּבְרָךְ בִּזְוָה, שֶׁכְּמוֹ שֶׁהוּא מְקַבֵּל
שִׁכָּר עַל הַזְכִּירָה כֵּן מְקַבֵּל שִׁכָּר עַל הַשְּׁמִירָה,
וְהוּא חֶסֶד גָּדוֹל וּמִתְנָה טוֹבָה מֵאִתּוֹ תִּבְרָךְ.
לְכֵן נִסְמָךְ הַפְּסוּקָה 'וְלֹא ה' חֶסֶד, כִּי אֶתָּה תִשְׁלַם
לֵאשִׁי כְּמַעֲשֵׂהוּ', לְהוֹדִיעֵנוּ כִּי הוּא מַחֲסִדִּי
הֵשֵׁם תִּבְרָךְ שֶׁמִּשְׁלַם שִׁכָּר גַּם עַל הַשְּׁתִּים ז"ו
שְׁמַעְתִּי, דִּהְיִינוּ חֶלֶק הַשְּׁמִירָה שֶׁנֶּאֱמָר בְּדָבָר
אֶחָד עִם חֶלֶק הַזְכִּירָה, 'כְּמַעֲשֵׂהוּ' כֵּאלוֹ הוּא
עֹשֶׂה מַעֲשֶׂה, עַד כֵּאֵן דְּבָרֵי קֹדֶשׁוֹ.

מִצְוֹת הַשִּׁבְתָּ הִיא בְּדָבָר בְּקֹדֶשׁ וְהַבְּדָלָה

בְּדֶרֶךְ זֹו בָּאָר הַמִּאֲוֹר וְשִׁמְשׁ (פ'ר' וִיקָהֵל ד"ה או
יֵשׁ לומר אֱלֹהִים) אֶת הַפְּסוּקִים (שְׁמוֹת 14 א-ב) 'וַיִּקְהֵל
מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְתִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם,
אַלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר צָוָה ה' לַעֲשׂוֹת אִתָּם, שְׁשֶׁת
יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם
קֹדֶשׁ שִׁבְתָּ שְׁבִתוֹן לָהּ' וְגו', דִּהְנָה מִצְוֵנוּ בְּכָל
מִצְוֹת הַשִּׁבְתָּ שֶׁלֹּא נֶאֱמָר בָּהֶם כִּי אִם לְאוּיִן,
וְלֹא מִצְוֵנוּ שׁוּם מִצְוֹת עֲשֶׂה בְּשִׁבְתָּ מְלַבֵּד
מִצְוֹת הַקְּדוּשָׁה שֶׁהוּא בְּקוֹם וַעֲשֶׂה וּסְמִכוּהוּ

יצא לאור ע"י מכון אור לישרים
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או להפיץ ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישרים

